

שאלת שלמה

מדברי ראש ישיבת עטרת ירושלים

הרב שלמה אבינר שליט"א

נערך ע"י הרב מרדכי ציון - דף תרפא - כז כסלו תשפ"א
שיעורי הרב - [הרב] אבינרפדיה: <http://shlomo-aviner.net>

הלכות חנוכה בזמן קורונה

הדלקת נרות חנוכה במנין חצרות שמתפללים שם בקביעות זמן רב

שאלה: האם יש להדליק נרות חנוכה במנין חצרות, או לא, כי זה אינו בית כנסת?

תשובה: אפשר להדליק בברכה. זה דומה לפוסקים המתירים להדליק במסיבת חנוכה וכדומה, בבתנאי שיתפללו שם מנחה או ערבית, ואז זה כמו בית הכנסת (מקראי קודש חנוכה לרב משה הררי פ"י הערה כד בשם הגר"ש ישראלי והגר"מ אליהו).

וכן הג"ר יצחק זילברשטיין פסק שבמנין חצרות, שהמנין כבר קבוע זמן רב, למרות שאנו מצפים שיתבטל בכל יום, מכל מקום כל זמן שאינו מבוטל, ויש אנשים שמתפללים שם בקביעות, לכו"ע יש להדליק נרות חנוכה עם ברכה כמו בבית הכנסת.

והוסיף: גיסי מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א סיפר לי שבשנת האבל על אמו, עשו מנין בבית אביו בעל הקהילות יעקב, בשבת בשחרית ובמוצאי שבת קודש והורה לו לא להדליק שם נר חנוכה קודם תפילת ערבית במוצאי שבת קודש. אך יתכן שאין ראייה משם, כיוון שהמנין לא היה אלא לשנה אחת, ולא מנין קבוע לכל השנים. ולמעשה שאלתי שאלה זו את מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ואמר שגם בבית כנסת כזה צריך לברך (תשובת להג"ר גמליאל הכהן רבינוביץ, מח"ס גם אני אודך, ונשלחה אלינו).

אמנם הג"ר צבי שכטר פסק שהב"י (או"ח סי' תרעא) הביא שיש דיעה בראשונים, דהמנהג להדליק בביהכ"ס בברכה מיוסד על כך שביהכ"ס דינו כמקדש מעט, והוא זכר למקדש, ולדיעות אלו היה נראה, דכל שלא תתקיים ההדלקה בפנים במקום המקודש בקדושת ביהכ"ס, שאין מן הנכון לברך עליו, דספק ברכות להקל, אע"פ שזה כבר כמה חודשים מתפללים במקום זה בקביעות (פסקי קורונה #57).

אבל אפשר להתיר כמבואר.

כיובי נרות חנוכה שהדליקו במנין חצרות

שאלה: האם מותר לכבות את נרות חנוכה שהדליקו במנין חצרות אם אין מישהו להשגיח עליהם?

תשובה: יש פוסקים שאומרים שמותר לכבות את נרות חנוכה בבית הכנסת אם כולם יוצאים, כי טעם ההדלקה הוא לפרסומי ניסא וכבר אין פרסום (שו"ת שרגא המאיר ו, פה). ויש חולקים, כי הדלקת נרות חנוכה בבית הכנסת היא זכר להדלקת המנורה בבית המקדש, והמנורה היתה דלוקה כל הלילה (שו"ת שבט הלוי ח, קנו). אמנם אנו פוסקים שאם יש חשש שריפה או גניבה, מותר להקל (שו"ת שבט הלוי שם. פסקי תשובות תרעא אות יב).

כמה מנינים בחצר ונרות חנוכה

שאלה: אם יש כמה מנינים בחצר אחת, האם צריך להדליק נרות חנוכה בכל מנין?

תשובה: לא. כמו בבית הכנסת, זה מנהג בבה"כ, ולא במנין, ולענין הזה, החצר נחשב כבית הכנסת. וכן פסק הגר"ח קנייבסקי, והציע לכתחילה לשים שמן שידלק עד המנין האחרון, מדאיכא פרסום הנס מעצם היותם דולקים (דברי שי"ח ה, כה).

הדלקת נרות חנוכה במנין חצרות בליל שבת

שאלה: מה לעשות בליל שבת, כשיש חשש גניבה, להשאיר את החנוכייה, כי אסור להזיזה?

תשובה: א. יש לשים מעט שמן או נרות קצרים שיהיה דולק חצי שעה אחרי צאת הכוכבים, כדי לא להשאיר בלי השגחה. ב. יש להשתמש בחנוכייה פשוטה, כמו אלו של מתכת שעולות 5 שקלים. באופן כללי, מן הדין, כל חנוכייה כשרה, אבל ככל מצווה, יש עניין של הידור מצווה, לכן חנוכייה של כסף, הרי טוב. אבל כמו שכתוב בספר פלא יועץ, מוטב זה יותר מ טוב, כגון לתת אותו כסף לעניים רעבים ושאר מסכנים. וכדומה, נשאל הג"ר אברהם שפירא: האם עדיף לקנות אתרוג מהודר (תימני), או לקנות אתרוג רגיל ואת שאר הכסף לתת למשפחות נזקקות המתקשות בהשגת צרכי החג? והשיב: לכאורה זה הידור (האתרוג), ואפילו אדם יכול לצאת בשל חברו. ואילו צדקה זו מצוות עשה, ולכן עדיף לתת צדקה! (ראש דברך מהרב יצחק דדון עמ' קצד).